
УДК 378:005.95/.96:005.8
JEL Classification: I21, I23
DOI: 10.31767/nasoa.1-2-2025.09

В. В. ЗАСАНСЬКИЙ,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту,
Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-0455-8020>
e-mail: v.zasanskyi@duikt.edu.ua

А. М. СОРОКА,
кандидат економічних наук,
доцент, завідувач кафедри менеджменту,
Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2305-2589>
e-mail: a.soroka@duikt.edu.ua

Значення підвищення майстерності у вищій школі для забезпечення безпеки держави

У статті піднімаються питання важливості забезпечення якісної підготовки спеціалістів у вищій школі на основі використання новітніх методів навчання та їх значення для забезпечення економічної безпеки держави як основного фундаменту національної безпеки. Недаром говорять кадри рішають усе. Відзначено важливість поєднання передової практики та новітньої творчої педагогічної думки. Запропоновано модель комплексного підходу до викладання у вищій школі. Інтеграції класичних методів оцінювання з новітніми тенденціями. Зокрема проведення інтерактивних круглих столів. Використання сучасних навчальних компонентів різних технічних платформ зокрема таких як zoom та meet. Google. Дані платформи дають можливість використовувати у навчальному процесі лекції кращих науковців світу. Доведено, що такий комплексний підхід сприяє розвитку підготовки висококваліфікованих кадрів для всіх секторів економіка та військово промислового сектору, відомчих вузів системи МВС, Міністерства оборони України. Якісна підготовка спеціалістів основа формування Національної безпеки.

Ключові слова: система безпеки, менеджмент, педагогічна майстерність ЗВО, моделі викладання, моделі викладання.

V. V. ZASANSKYI,
Dr. of Econ. Sci., Prof.,
Prof. of the Dept. of Management,
State University of Information and Communication Technologies,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-0455-8020>
e-mail: v.zasanskyi@duikt.edu.ua

A. M. SOROKA,
PhD (Econ.), Assoc. Prof.,
Head of the Dept. of Management,
State University of Information and Communication Technologies,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2305-2589>
e-mail: a.soroka@duikt.edu.ua

The Importance of Enhancing Professional Excellence in Higher Education for Ensuring State Security

The article raises the issue of the importance of ensuring high-quality training of specialists in higher education based on the use of the latest teaching methods and their importance for ensuring the economic security of the state as the main foundation of national security. It is not for nothing that they say that personnel decide everything. The importance of combining advanced practice and the latest creative pedagogical thought is noted. A model of a comprehensive approach to teaching in higher education is proposed. Integration of classical assessment methods with the latest trends. In particular, holding interactive round tables. Using modern educational components of various technical platforms, in particular such as zoom and meet. Google. These platforms make it possible to use lectures by the best scientists in the world in the educational process. It is proven that such a comprehensive approach contributes to the development of training of highly qualified personnel for all sectors of the economy and the military-industrial sector, departmental universities of the Ministry of Internal Affairs, the Ministry of Defense of Ukraine. High-quality training of specialists is the basis for the formation of National Security.

Keywords: security system, management, pedagogical skills of higher education institutions, teaching models, teaching models.

Постановка проблеми. Критичний стан у системі підготовка кадрів виникає у результаті дійсних загроз, зокрема, території які перебувають під постійними обстрілами, нестача педагогів у сільській місцевості, тощо. Вимагає нових кардинальних підходів щодо впровадження нових цифрових методів викладання курсів. Особливо ця проблема набуває актуальності в системі підготовки кадрів для забезпечення національної безпеки держави, підрозділів фінансової розвідки тощо.

Мета статті. Метою статті є теоретико-методологічне обґрунтування потреби використання нової моделі викладання в системі управління

персоналом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Статті розглядаються два аспекти – це питання якісної підготовки управлінських кадрів та економічної безпеки. Питаннями підвищення майстерності при підготовці управлінських кадрів такі вчені, як Д. Ульріх [11], Г. Армстронг [9], П. Друкера [10] і С. Кові [10] Л.І. Михайлова [8].

Проблеми економічної безпеки розглядалися у працях З.С. Варналія [1], О.С. Власюка [2], В.М. Геєць [6], В.В. Засанського [4], Д. Ковалева та Т. Сухорукової [5], Д. Ламбер [18].

Але дані два аспекти не вивчалися у єдності.

Дослідження цих питань набуває важливого значення особливо в умовах трансформації політико-економічних систем.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечують всебічний аналіз аналізу та синтезу, узагальнення та класифікації, системного підходу, структурно-функціональний аналіз, сходження від абстрактного до конкретного.

Виклад основного матеріалу. Заклади які забезпечують підготовку кадрів в умовах війни усі працюють на захист держави від агресора, функціонують у різних безпекових зонах, при постійних тривогах, відключенні світла, середовищі внутрішньої та зовнішньої конкуренції, цифрової трансформації. Це вимагає нових підходів до системи організації освітнього процесу в даних умовах.

Для того що б ґрунтовно розглянути ці аспекти потрібно треба спочатку надати основні викладки понять безпеки, зокрема її основної частини економічної, що ми і зробимо. Поняття економічної безпеки розглядалися по різному. Ми зупинимося на класичних твердженнях. Так Феномен безпеки розглядається різних позицій: науковому та прикладному. У науковому плані «його ключовими детермінантами є філософія стану, парадигма діяльності, сфера існування, філософське прагнення, цілісність та гармонія» [6]. З. Варналій розглядає «міждисциплінарні підходи до визначення поняття «безпека» [1, с. 78].

Поняття «економічна безпека» висвітлені у напрацювання зарубіжних науковців. Так, Д. Ламбер виявив «безпосередній зв'язок між економічною безпекою держави та підприємства» [15]. Він стверджував, «що досягти сталого розвитку національної економіки можливо лише в разі реалізації ефективного розвитку кожного рівня економіки (державна, галузь, окреме підприємство) а пріоритетним рівнем є підприємство, тобто його економічна безпека є основою її забезпечення на державному рівні». [15].

У концепції економічної безпеки України, яку розроблено у 1999 р. Інститутом економічного прогнозування економічна безпека розглядається як «... спроможність національної економіки забезпечити свій вільний, незалежний розвиток, достатній оборонний потенціал країни за всіляких несприятливих умов і варіантів розвитку подій, здатність української держави до захисту національних економічних інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз [6, с. 42-44].

Розглянемо інші підходи щодо даного поняття в яких пріоритетним є забезпечення його стійкості, захист інтересів та уможливлення розвитку. У тлумаченні Д. Ковалева й Т. Сухорукової «економічна безпека підприємства – це захищеність його діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути варіантні погрози, пристосуватися до наявних умов, що не позначаються негативно на його діяльності» [5]. «Економічна безпека протилежне поняття поняттю «небезпека», а згідно з діалектичним підходом ці крайні економічні стани підприємства реально існують і опосередковано взаємодіють через ризики та загрози. Економічна безпека підприємства – це його стан в певних граничних межах, які визначають його здатність протидіяти загрозам та забезпечувати реалізацію економічних інтересів. Ключовими ознаками стану економічної безпеки підприємства є стійкість, стабільність та здатність до розвитку, відсутність збитків, висока платоспроможність та ділова активність, достатня рентабельність та конкурентоспроможність [5].

А. Бакланд вказує «система є складною єдністю, сформованою масивом взаємозалежних або взаємодіючих складових. Відмічаємо, що в рамках компонент системи безпеки мається на увазі взаємозалежність на рівні сфер управління. У випадку компаній харчової галузі, то це санітарно-гігієнічна, інтелектуальна, технологічна, правова, соціальна, фінансова, економічна, технічна та екологічна компоненти. Також потрібно зазначити, що в рамках кожної із складових виділяються відповідні компоненти, які специфічні для окремих сфер та підприємств та універсальні для більшості [13].

За визначенням М. Чабріча «захист в площині системи безпеки компаній можна категоризувати за такими стадіями захисту, зокрема: стадія відновлення, стадія реакції, стадія запобігання. Також в межах вказаної системи, стадії захисту можуть відповідати стадіям інцидентів, зокрема:

- стадія запобігання може відповідати стадії підготовки, що включає вибір мети, збирання інформаційних даних та планування. Час підготовчої стадії може бути тривалим, а саме, днів, місяців, в іноді років до моменту, коли настане подія;

- стадія реакції, яка може відповідати дії, що включає реакцію компанії на певні події, що несуть загрози, реалізацію заходів стосовно їх усунення. З огляду на тип заходів, вказана реакція може відбуватись від кількох секунд, хвилин, годин та днів тощо. Отже, можна зазначити, що період реагування із здійсненням відповідної протидії може обумовлювати виникнення різних наслідків для компаній, хоча останнє знаходиться в залежності від рівня та прояву фактичних загроз і того, яким чином їх розвиток відповідає можливим, прогнозованим очікуванням;

- стадія відновлення, яка може відповідати наслідкам, пов'язаним із руйнівними впливами на кадровий потенціал (зниження рівня заробітної плати або скорочення персоналу, пропозиції стосовно переведення на інші посади, потребу підвищення професіоналізації, обумовлені впливом наслідків подій, результатів змін стратегій розвитку), майновий стан (виникнення певних збитків), конкурентні позиції (зміна сталої та стратегічно визначеної

ринкової частки в рамках певних сегментів або на загальному рівні, можливі трансформації, пов'язані із зміною орієнтуру типу розвитку – перехід із стадії росту до стадії стабілізації, або від стадії стабілізації до стадії скорочення, або кардинальний перехід від стадії скорочення до стадії росту за умов появи нових підходів, залучення інвестицій тощо), іміджеві позиції підприємств тощо [14].

«Для отримання можливості щодо розробки відповідних стратегій управління системою безпеки та розпізнавання загроз та ризиків, можливості їх настання та способу потрібно визначення цілей захисту, яке є ключовим відправним напрямком. Фокус стосовно управління системою безпеки підприємств може відноситись до:

- регулювання певних сфер. Мається на увазі матеріальна (в тому числі в площині відвантаження продукції і постачання сировини, матеріалів), технологічна, технічна, кадрова, інформаційна, комунікаційна, загальноуправлінська сфери із визначеними різними або однаковими ступенями пріоритету. Дослідник зауважує, що застосування різних стратегій пов'язане із орієнтиром на використання різних категорій ресурсів з огляду як на пріоритетні сфери захисту, так і на ймовірні ризики, ситуації, бар'єри для наслідків та захисту від настання найгірших сценарії. Зокрема, якщо у якості пріоритету виступає захист ресурсного елемента (компоненти матеріальної сфери), а саме, продуктів, потрібна чітка та точна інформація стосовно цінності технологій їх виробництва, яким може загрозувати викрадення, необхідне визначення правових підстав їх захисту (наявність зареєстрованих патентів на виробництво певної торгової марки) тощо. Відповідно, необхідне чітке визначення мотивів злочинів проти продуктів, або напрямків незлочинних дій кадрів, пов'язаних осіб, з огляду на які можуть бути втрачені технології виробництва підприємства;

- регулювання всіх сфер управління комплексно. Передбачається, що в рамках такого підходу система безпеки компаній буває чи може бути як міцною, так і вразливою стосовно різних категорій змін і викликів в розрізі основних сфер та прогнозованої діагностики, реакції, подолань за різними напрямками із застосуванням гнучкого управління, яке не здійснюватиме негативного впливу. Потрібно виокремити таку компоненту системи безпеки компаній як типи загроз, які виникають та можуть бути прогнозовані в процесі управління. Встановлення загроз може бути здійснено відповідно до категорій в площині акценту на факторному підході. Зокрема, є можливість категоризації типів загроз з огляду від ступенів впливу, а саме: мікрорівня (загрози на рівні підприємства за основними сферами управління), територіального (загрози в рамках територій), місцевого, регіонального, національного, наднаціонального (існування загроз в межах об'єднань країн), мезорівня (існування галузевих загроз), макрорівня (існування загроз на міжнародному та глобальному ринках). Вказаний розподіл, вважаємо, є прийнятним для компаній, які реалізують процеси управління в даній сфері в межах загальнокорпоративного рівня. При цьому, ті, які орієнтовані на здійснення локального управління в даній сфері можливе формування окремих профілів загроз системі безпеки зважаючи на відповідну специфіку

розвитку» [14].

Так учені Б. Саха та З. Анвар (США), Н. Равіндаран та співавторів [19] (Великобританія)), наголошують, «що до основних загроз системі безпеки компаній, що здійснюють економічну діяльність у середовищі цифрової економіки, є кіберзагрози» [16].

Тепер розглянемо друге питання нашого дослідження формування системи освітньої діяльності, зокрема, умови в яких формуються мотелі педагогічної майстерності. Ефективна діяльність системи навчальних закладів без розвитку моделей вдосконалення викладання навчальних курсів. Основну роль в даному процесі відіграють педагоги для яких потрібно створити належні умови розвитку свого потенціалу. По даному питанню на наш погляд є цікавою думка Д. Ульріха [11] він зазначає, що сучасна HR-функція виступає партнером у реалізації стратегічних цілей організації, а не лише адміністративною одиницею.

О. Кібанов та Н. Колісник пишуть «важливість кадрової стратегії, що враховує специфіку університетського середовища, академічні свободи та необхідність формування інноваційного кадрового резерву. Ефективний HR-менеджмент сприяє залученню кваліфікованих викладачів, розвитку їхнього потенціалу та підтримці наукової діяльності» [7].

Так П. Друкер рахує ефективність керування часом починається з управління власною увагою та пріоритизації завдань [12]. Сучасний вчений як С. Кові підкреслив роль планування і визначення пріоритетів відповідно до особистих та професійних цілей [10].

Теоретичні напрацювання з даних питань є дуже важливими для формування єдиного комплексного підходу по створенню умов для педагога щодо вдосконалення своєї педагогічної майстерності в умовах війни. Для забезпечення ефективної підготовки висококваліфікованих управлінських кадрів потрібно враховувати усі загрози які виникають. Так як якісне навчання можливе тільки за умови підвищення професійної педагогічної майстерності викладання має стратегічне значення для формування системи економічної безпеки як основної складової національної безпеки.

Висновок. Забезпечення якісної підготовки спеціалістів у вищій школі на основі використання новітніх методів навчання та їх значення як основа забезпечення економічної безпеки держави, фундаменту національної безпеки мають вкрай важливе значення. В сучасних умовах для підвищення якості освіти важливе поєднання передової практики та новітньої творчої педагогічної думки. Ми пропонуємо модель комплексного підходу до викладання у вищій школі. Інтеграції класичних методів оцінювання з новітніми тенденціями. Зокрема проведення інтерактивних круглих столів. Використання сучасних навчальних компонентів різних технічних платформ зокрема таких як zoom та meet. Google. Дані платформи дають можливість використовувати у навчальному процесі лекції кращих науковців світу. Доведено, що такий комплексний підхід сприяє розвитку підготовки висококваліфікованих кадрів для всіх секторів економіка та військово промислового сектору, відомчих вузів системи МВС, Міністерства оборони України. Якісна підготовка спеціалістів основа формування Національної

безпеки.

Розроблена кругова модель демонструє, що системний підхід до інтеграції цих напрямів передбачає узгодження стратегічних цілей університету з індивідуальним плануванням діяльності співробітників, використання цифрових інструментів підтримки, регулярний моніторинг та корекцію управлінських рішень. Такий формат управління сприяє формуванню сучасної культури продуктивності та відповідальності в академічному середовищі, розвитку кадрового потенціалу та підвищенню якості освітніх послуг.

Список використаних джерел

1. Варналій З. С., Буркальцева Д. Д., Саєнко О. С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення. Київ: Знання України, 2011. 299 с.
2. Варналій З. Значення детінізації економіки та легалізації тіньових капіталів для розвитку економіки і демократії в Україні. Проблеми перерозподілу власності та легалізації тіньових капіталів в Україні. *Дзеркало тижня*. 2004. № 18-19. С.15.
3. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Київ : НІСД, 2016. 528 с.
4. Засанський В.В. Детінізація економіки в перехідних суспільствах: управлінський аспект. Львів : Політекс, 1998. 309 с.
5. Ковальов Д., Сухорукова Т. Економічна безпека підприємства. *Економіка України*. 1998. № 10. С. 48–52.
6. Концепція економічної безпеки України / під ред. В. М. Геєця. Київ: Логос, 1999. 56 с.
7. Колісник Н. В. Кадровий менеджмент у закладах вищої освіти: теорія та практика. Львів: ЛНУ ім. І. Франка. 2021.
8. Михайлова Л.І. Управління персоналом. Навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури. 2007. 248 с.
9. Armstrong, M. *Armstrong's Handbook of Human Resource Management Practice*. 15th ed. London : Kogan Page. 2020. 1024 p.
10. Covey, S. *The 7 Habits of Highly Effective People*. 30th Anniversary Edition. New York: Simon & Schuster, 2020.
11. Ulrich, D. *HR from the Outside In: Six Competencies for the Future of Human Resources*. New York : McGraw-Hill, 2016. 350 p.
12. Drucker P. *The Practice of Management*. New York: Harper Business, 2007.
13. Backlund A. The definition of system. *Kybernetes: The International Journal of Systems & Cybernetics*. 2000. Vol. 29. Nu. 4. P. 444-451(8). DOI: 10.1108/03684920010322055
14. Cabric M. *Corporate Security Management: Challenges, Risks, and Strategies*. Butterworth-Heinemann: Oxford. 2015. URL: <https://dl.acm.org/doi/pdf/10.5555/2843502>
15. Lambert D. La defence de l'economie: la conjugaison des efforts de l'Etat, de l'entreprise et d'individu. *Strategique*. 1990. No. 2. P. 83–98.
16. Saha B. and Anwar Z. A Review of Cybersecurity Challenges in Small Business: The Imperative for a Future Governance Framework. *Journal of Information Security*. 2024. Vol. 15. P. 24-39. DOI: 10.4236/jis.2024.151003.

References

1. Varnalii Z. S., Burkaltseva D. D., Saenko O. S. Economic security of Ukraine: problems and priorities of strengthening. Kyiv: Znannia Ukrainy, 2011. 299 p.

2. Varnalii Z. The significance of de-shadowing of the economy and legalization of shadow capital for the development of the economy and democracy in Ukraine. Problems of property redistribution and legalization of shadow capital in Ukraine. *Dzerkalo Tyzhnia*. 2004. No. 18-19. P.15.
3. Vlasyuk O. S. National security of Ukraine: evolution of domestic policy problems. Kyiv: NISD, 2016. 528 p.
4. Zasansky V. V. De-shadowing of the economy in transitional societies: a managerial aspect. Lviv: Polyteks, 1998. 309 p.
5. Kovalev D., Sukhorukova T. Economic security of the enterprise. *Economy of Ukraine*. 1998. No. 10. P. 48–52.
6. Concept of economic security of Ukraine / edited by V. M. Geets. Kyiv: Logos, 1999. 56 p.
7. Kolisnyk N. V. Personnel management in higher education institutions: theory and practice. Lviv: I. Franko Lviv National University. 2021.
8. Mykhaylova L. I. Personnel management. Textbook. Kyiv: Center for Educational Literature. 2007. 248 p.
9. Armstrong, M. *Armstrong's Handbook of Human Resource Management Practice*. 15th ed. London: Kogan Page. 2020. 1024 p.
10. Covey, S. *The 7 Habits of Highly Effective People*. 30th Anniversary Edition. New York: Simon & Schuster, 2020.
11. Ulrich, D. *HR from the Outside In: Six Competencies for the Future of Human Resources*. New York: McGraw-Hill, 2016. 350 p.
12. Drucker P. *The Practice of Management*. New York: Harper Business, 2007.
13. Backlund A. The definition of system. *Cybernetes: The International Journal of Systems & Cybernetics*. 2000. Vol. 29. No. 4. P. 444-451(8). DOI: 10.1108/03684920010322055
14. Cabric M. *Corporate Security Management: Challenges, Risks, and Strategies*. Butterworth-Heinemann: Oxford. 2015. URL: <https://dl.acm.org/doi/pdf/10.5555/2843502>
15. Lambert D. La defense de l'economie: la conjugaison des efforts de l'Etat, de l'entreprise et d'individu. *Strategie*. 1990. No. 2. P. 83–98.
16. Saha B. and Anwar Z. A Review of Cybersecurity Challenges in Small Business: The Imperative for a Future Governance Framework. *Journal of Information Security*. 2024. Vol. 15. R. 24-39. DOI: 10.4236/jis.2024.151003.

Посилання на статтю:

Засанський В. В., Сорока А. М., Значення підвищення майстерності у вищій школі для забезпечення безпеки держави. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. праць*. 2025. № 1–2. С. 114 – 121. DOI: 10.31767/nasoa.1-2-2025.09

Link to the article:

Zasanskyi, V. V., Soroka, A. M. (2025). Znachennia pidvyshchennia maisternosti u vyshchii shkoli dlia zabezpechennia bezpeky derzhavy [The Importance of Enhancing Professional Excellence in Higher Education for Ensuring State Security]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii statystyky, obliku ta audytu – Scientific Bulletin of the National Academy of Statistics, Accounting and Audit*, 1–2. 114 – 121. DOI: 10.31767/nasoa.1-2-2025.09